

Nr 24.

Ankom till riksdagens kansli den 16 mars 1943 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående delaktighet i statens pensionsanstalt för vissa icke-ordinarie lärare vid statsunderstödda handelsgymnasier.

I en den 12 februari 1943 dagtecknad proposition nr 61, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med i propositionen förordade grunder, utfärda bestämmelser i fråga om delaktighet i statens pensionsanstalt för vissa icke-ordinarie lärare vid statsunderstödda handelsgymnasier.

I enlighet med beslut av 1929 års riksdag (prop. nr 70; bankoutsk. utl. nr 20; riksd. skr. nr 58) hava genom kungörelse den 6 juni 1929 (nr 118) i reglementet för statens pensionsanstalt — § 41 j) — meddelats bestämmelser rörande pensionsrätt för ordinarie lärare vid statsunderstött handelsgymnasium. Beträffande de närmare pensionsvillkor, som gälla för dylika befattningshavare, må här nämnas följande. Pensionsrätt kan vinnas först efter av skolöverstyrelsen godkänd tjänstereglering enligt § 5 pensionsanstaltens reglemente. Pensionsåldern utgör 65 år, och för hel tjänstepension erfordras 33 tjänstår. För tillstånd att kvarstå i tjänst efter pensionsåldern (högst 5 år) erfordras medgivande av skolöverstyrelsen. Befattningshavares årliga tjänstepensionsavgift utgör $3\frac{1}{8}$ procent av tjänstepensionsunderlaget och huvudmannaavgiften $6\frac{2}{3}$ procent av samma underlag. För befattning, som före den 1 januari 1932 efter godkänd reglering anmälts för beredande av pensionsrätt åt innehavaren, har enligt mom. 15 av övergångsstadgandena till kap. IV anstaltens reglemente viss lindring medgivits i engångsavgift för retroaktiv tillämpning av reglementet.

Hos Kungl. Maj:t hava styrelserna för samtliga statsunderstödda handelsgymnasier, vid vilka finnas tjänster med delaktighet i statens pensionsanstalt, gjort framställning i syfte att pensionsrätt i nämnda anstalt måtte beredas jämväl vissa icke-ordinarie lärare vid de statsunderstödda handelsgymnasierna.

Statens pensionsanstalt har i ärendet anfört följande.

Pensionsanstalten har intet att erinra mot att sådan icke-ordinarie lärare (extra ordinarie lärare) vid statsunderstött handelsgymnasium, vars anställning vid gymnasiet är av mera stadigvarande beskaffenhet och utgör befatt-

ningshavarens huvudsakliga sysselsättning, beredes möjlighet att vinna pensionsrätt i anstalten. Vikarierande lärare synas ej vara avsedda i den remitterade framställningen och pensionsanstalten vill för egen del framhålla, att sådana lärare — med hänsyn till statsmakternas ställningstagande till frågan om pensionsrätt för vikarier vid folk- och småskolor samt vid högre kommunala skolor — ej böra ifrågakomma till erhållande av pensionsrätt.

I avseende å pensionsvillkoren får pensionsanstalten föreslå, att dessa vad angår pensionsålder och för hel tjänstepension erforderligt antal tjänstår bliva desamma som för ordinarie lärare vid handelsgymnasium samt att de i fråga om pensionsavgifter ävensom i övrigt anpassas efter de pensionsvillkor, som gälla för i anstalten delaktiga extra ordinarie lärare i allmänhet med pensionsrätt enligt bestämmelserna i kapitel IV av anstaltens reglemente. Detta skulle innebära bland annat, att för pensionsrätt skulle erfordras av skolöverstyrelsen godkänd reglering enligt § 5 reglementet för pensionsanstalten samt en undervisningstid av minst 20 veckotimmar, att pensionsåldern skulle vara 65 år, att för hel tjänstepension skulle erfordras 33 tjänstår samt att befattningshavarens årliga tjänstepensionsavgift skulle utgöra 1 % av tjänstepensionsunderlaget och huvudmannens årliga avgift $2\frac{1}{2}$ % av samma underlag.

I fråga om beräkningen av befattningshavarens årliga tjänstepensionsavgifter samt huvudmannens årliga avgift har *statskontoret* förordnat, att avgifterna bestämmas till de procenttal av tjänstepensionsunderlaget — $3\frac{1}{3}$ % för befattningshavaren samt $6\frac{2}{3}$ % för huvudmannen — som för närvarande gälla för ordinarie lärare.

Då det syntes kunna tagas för givet, att likställighet i avgiftshänseende mellan ordinarie och icke-ordinarie befattningshavare kommer att genomföras i samband med avsedd översyn av pensionsanstaltens reglemente, har *pensionsanstalten* funnit sig icke böra motsätta sig statskontorets förslag.

Föredragande departementschefen har anfört:

I likhet med de i ärendet hörda myndigheterna anser jag mig böra förorda, att pensionsrätt i statens pensionsanstalt beredes icke-ordinarie lärare vid statsunderstött handelsgymnasium, vilkens anställning vid gymnasiet är av mera stadigvarande beskaffenhet och utgör befattningshavarens huvudsakliga sysselsättning.

Beträffande de närmare bestämmelser, som böra gälla för pensionsrätten, må först beröras den i ärendet omhandlade frågan om genomförande av likställighet i avgiftshänseende mellan ordinarie och icke-ordinarie lärare med delaktighet i pensionsanstalten. Då de skäl, som på sin tid föranledde differentieringen i avgiftshänseende mellan dessa grupper, numera måste anses hava väsentligen förlorat sin betydelse, anser jag för min del i princip riktigtast, att en likställighet i detta avseende kommer till stånd. Det må även erinras, att vid den förra året beslutade pensionsregleringen för lärarpersonalen vid folkhögskolorna samma avgiftsprocent fastställdes för icke-ordinarie som för ordinarie lärare. Visserligen skedde detta i samband med en lönerreglering, vilket nu icke är fallet. Då emellertid fråga nu är om beredande av en tidigare ej förekommande pensionsrätt för icke-ordinarie lärare vid handelsgymnasium, torde det icke kunna anses obilligt att även för deras vidkommande åvägabringa en sakligt sett fullt befogad likställdhet med de ordinarie lärarna. Jag får fördensskull föreslå, att samma avgiftsprocent fastställes för de icke-ordinarie lärarna vid de statsunderstödda handelsgymnasierna som för närvarande gäller för de ordinarie lärar-

na därstädes. Däremot är jag icke beredd förorda, att i förevarande sammanhang genomföres en höjning av avgifterna för de icke-ordinarie lärare, som redan äro anslutna till pensionsanstalten. Jag förutsätter emellertid, att denna fråga kommer att tagas under omprövning i samband med en blivande allmän översyn av anstaltens reglemente.

I fråga om pensionsvillkoren i övrigt ansluter jag mig till pensionsanstaltens förslag.

Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan riksdagen fattat beslut i ärendet, vidtagna erforderliga ändringar i pensionsanstaltens reglemente, vilka torde böra träda i kraft den 1 juli 1943. Erforderliga ändringar i gällande statsbidragskungörelse torde få anmälas i annat sammanhang.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker det föreliggande förslaget om beredande av pensionsrätt i statens pensionsanstalt åt icke-ordinarie lärare vid statsunderstött handelsgymnasium, vilkens anställning är av mera stadigvarande beskaffenhet och utgör befattningshavarens huvudsakliga sysselsättning. I fråga om beräkandet av avgiftsprocenten ansluter sig utskottet till vad departementschefen anfört och förordat.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 16 mars 1943.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Närvarande: se anteckning å utlåtande nr 23.
